

Samtliga de nu nämnda 9 stenarna äro förtecknade i Liljegrens *Runurkunder* (L 402—410). De voro emellertid vid denna tid dolda under kyrkans rappning eller på annat sätt oåtkomliga. År 1776 hade kyrkan undergått en omfattande reparation, varvid också tornet uppfördes utanför västgaveln. En runsten (U 261) blev då fullständigt och två andra (U 258 och U 259) delvis inbyggda bakom tornmurarna.

I Kyrkoinventarium för Fresta (1829) redovisas för denna runstensrika kyrka endast »En Runsten i grunden af Kyrkans Östra Mur» (U 257). Dybeck uppger i sin reseberättelse 1867, att »af de åtte runstenar, hvilka enligt *Bautil* finnas insatte i Frestads kyrkas nu öfverrappade murar är blott en liten del af en enda synlig i östra gavlens fot». I *Sveriges runurkunder* (1867) upptager han också endast en inskrift från Fresta kyrka, U 255, »bara till en ringa del synlig».

År 1869 försågs kyrkan med en ny rappning, och tre förut okända runstenar kommo då i dagen i södra ytterväggen (U 252—254). Därjämte återfunnos flera av de tidigare kända (U 255—259).

År 1934 gjordes det hittills sista runfyndet i Fresta kyrka, i det att en förut okänd runsten (U 260) togs fram i södra hörnet av västgaveln och restes där framför kyrkmuren. År 1940 uttogos fem runstenar ur väggarna, tre på östgaveln (U 255—257) och två på västgaveln (U 258, 259). Tre av dem hade förut varit helt eller delvis otillgängliga för undersökning och avbildning. Fyra restes framför kyrkväggarna i närheten av de platser, där de tidigare varit inmurade.

Vid Fresta kyrka finnas alltså följande 13 runstenar och fragment:

1. I södra kyrkväggen U 252—254.
2. Från östra kyrkväggen U 255—257. U 255 och U 256 äro resta utanför östra kyrkväggen, U 257 är inmurad i vapenhusets norra vägg.
3. I norra kyrkväggen, dold under rappningen U 262.
4. Från västra kyrkväggen U 258—261. De tre första äro numera resta framför västra kyrkväggen på ömse sidor om tornet. U 261 sitter fortfarande dold och oåtkomlig.
5. På numera okänd plats U 263 och U 264.

252. Fresta kyrka.

Pl. 158.

Litteratur: R. Dybeck, *Runa* (fol.) 1, s. 78; UFT h. 4 (1875), s. 24; Hj. Lindroth, *Anteckningar* (ATA); E. Brate, *Svenska runristare* (1925), s. 110, *Anteckningar* (ATA).

Äldre avbildningar: Dybeck, teckning (ATA), som ligger till grund för avbildningen i *Runa* (fol.) pl. 17; Brate foto 1903 (ATA).

Runstenen ligger inmurad i södra kyrkväggen, drygt 5 m. från västra hörnet, invid marken. Den finnes icke omtalad i äldre källor. Enligt fil. mag. Göran Strömbeck, som förbereder en beskrivning över Fresta socken och dess fornminnen, torde detta ha berott därpå, »att denna del av kyrkväggen är utfylld med ett skikt gråsten, varigenom korpartiet, som ursprungligen var ett »hus» för sig, smalare på gaveln och lägre i takhöjd än långhuset, sammansmältes med detta senare, så att det blev en enda enhetlig huskropp av det hela, vilket skedde vid den stora kyrkoombyggnaden år 1776. Vid det tillfället blev ett gammalt vapenhus, som var tillbyggt till långhusets södra vägg, västerut borttaget, och av allt att döma har man använt gråstensmaterialet från detta vapenhus till att fylla ut korpartiets vägg, så att en rak linje erhöles hela vägen på kyrkans södra långsida.» Om detta är riktigt, skulle man kunna förmoda, att de tre runste-

narna U 252—254 tidigare suttit inmurade i det 1776 rivna vapenhusets murar. Men givetvis kunna andra förklaringar tänkas till att dessa runstenar icke ha kunnat bli uppmärksammade av 1600-talets fornforskare. U 252 blev, skriver Dybeck, funnen »jämte tu hittills äfven okände runstenar [U 253 och 254], hösten 1869 under murbruket å södra ytterväggen af Frestads kyrka, hvilken då försågs med ny rappning».

Ljusgrå, kvartsrik granit, sprickig. Toppen är avslagen. Stenens längd 1,60 m., bredd (nedtill, vid ristningens underkant) 0,87 m. Ristningens mått: 1,12 × 0,75 m. Den ristade ytan är ganska ojämn. Ristningen är i stort sett tydlig och väl bevarad.

Inskrift:

bryniulfr · uk · hulfr · uk · hu - . . . - ain · aftir · kuðlah · moður · sin

5 10 15 20 25 30 35 40

Bryniulfr ok Ulf ok ... [st]æin æftir Guðla[u]g, moður sin[a].

»Brynjulfv och Ulfv och ... stenen efter Gudlög, sin moder.»

Till läsningen: Intet sk vid ristningens början och slut. 3 y är tydligt stunget. Av runan 21 finnes, utom hst, även spår av en bst upptill på h. sidan av hst; sannolikt l. Runan 22: undre delen av en hst. 4 och 44 n ha bst endast på h. sidan av hst, 25 n har tvåsidig bst. Alla a-runor (23, 26, 35) ha tvåsidig bst, likaså 38 o. — Dybeck: 21 l. »Till höger inom runslungan, under skiljetecknet mellan **ain** och **aftir**, är ett litet kors, hvilket ock kunde tagas för runan **a**, som, fogad till förra ordet, gjorde detta till **staina**, men kanske rättare bör föras till inskriftens sista ord **sin**, således **sina**.» — Brate: 21 l(?). — Lindroth: 26 e, 34 l(?), 37—41 **bro-ur**, 37—38 otydliga.

Efter 35 a har sannolikt en u-runna blivit överhoppad. Egendomlig är formen 42—44 **sin** i stället för **sina**, men den förekommer även annars just hos Öpir: U 104, 311, L 128 Ströja, Börje sn och L 570 Mörby, Lagga sn.

12—16 **hulfr** är troligen *Ulf*, med obefogat tillsatt **h**, vilket även annars förekommer hos Öpir (t. ex. U 104, 311). Det tredje namnet har väl börjat med *Holm*-, men även (*H*)*ulf*- är tänkbart. Om kvinnonamnet *Guðlaug* se Sö 263. Namnet förekommer även på en annan runsten i Fresta kyrka, U 253, rest av en *Guðlaug* över hennes make. Det är mycket frestande att förmoda, att i de båda inskrifterna avses samma person. Det stämmer också väl med det intryck som ornamentik och runformer ge: U 253 bör vara något äldre än U 252.

U 252 är utan tvivel ristad av Öpir, såsom också Brate har förmodat.

253. Fresta kyrka.

Pl. 158, 159.

Litteratur: R. Dybeck, *Runa* (fol.) 1, s. 78; UFT h. 4 (1875), s. 25; E. Brate, *Anteckningar* (ATA).

Äldre avbildning: Brate foto 1903 (ATA).

Nedre delen av en runsten, inmurad i södra kyrkväggen, ungefär mitt emellan västra och östra hörnen, invid marken. Den kom i dagen, då kyrkan år 1869 erhöll ny rappning. Förmodligen har den, liksom U 252 och 254, tidigare varit inmurad i vapenhuset, som revs på 1770-talet, och först vid denna tid fått sin nuvarande plats.

Gråblå granit. Stenens längd 1,02 m., största bredd 0,75 m. Ristningens mått: 0,72 × 0,74 m. Ytan är ganska ojämn. Ristningen är någorlunda djup och väl bevarad.

54—42683. *Upplands runinskrifter*.